

Uitvoering Matthäus Passion Edam van hoog niveau

■ Volgens veel bezoekers was de uitvoering van afgelopen vrijdag de beste ooit - foto Cor Kes, Lux Photography

In Johann Sebastian Bach's autograaf van de Matthäus Passion staat de tekst van het evangelie in rode inkt. Na het openingskoor stonden de hoofdpersonen centraal tussen de twee koren in het orkest. Naast het kistorgel Leon van Liere die helder en zeer goed verstaanbaar het evangelie verkondigde. Voor hem stond Pierre Mak die met lange klinkers een warme Christus neerzette en iets later een diepe lage 'Tod' in Recitatief 24, 'Meine Seele ist betrübt...' Beide zangers leverden de hele avond een constante bijdrage, de evangelietekst volgend en waar nodig het drama accentuerend zonder teatraal te worden. Dit gold ook voor de vier solisten die met groot inlevingsvermogen de aria's –veelal uit het hoofd- vertolkten.

De tekst die Bach gebruikt is de Bijbeltekst zoals die door Luther is vertaald.

Daarnaast volgt Bach een preek van Luther uit 1519 ('Sermon von der Betrachtung des Leidens Christi').

Deze gaat over de vraag hoe het lijden van Jezus te ervaren. Niet met groot medelijden of afstandelijkheid, maar in het besef dat ook jij persoonlijk hebt bijgedragen aan het sterven van Jezus. Jij zal boete moeten doen en berouw tonen. De eerste aria is dan ook 'Buss und Reu' (boete en berouw). Met een indrukwekkende uitvoering door countertenor Dave ten Kate was het duidelijk dat de aanwezigen getuige waren van een bijzondere editie.

Pas met de eerste uitvoering na Bach's dood (1750) door Felix Mendelssohn in 1829 begon de waardering. In die tijd stond het koor voor, tekst hoofdzaak. Het orkest hierachter, nadelig want niet zichtbaar. De dirigent aan de zijkant, want voor en met de rug naar het publiek, onbeleefd.

Afgelopen vrijdag een ideale opstelling met blazers vooraan, strijkers van orkest 1 en 2 aan de zijkant voor de twee koren, kinderkoor Musicanti – Academy of Vocal Arts in het midden en het continuo (met theorbe) centraal. Dirigent Stephen Kavelaar zorgde voor een uitvoering met bijna mathematische precisie in de keuze van op elkaar afgestemde tempi en diverse tijden van rust, of juist niet, tussen de verschillende onderdelen. Mijn besef van tijd verdween.

Er waren prachtige momenten door de instrumentale solisten uit het orkest Accademia Amsterdam en sopraan Martha Bosch, tenor Christian Dietz en bariton Tobias

Scharfenberger. Ook de solistische bijdragen vanuit het koor werden goed en menselijk gebracht.

De solisten zongen de aria's bijna vibrateloos wat de zeggingskracht zeer ten goede komt.

Het Arioso 'O Schmerz' voor tenor en koor, 'Aus Liebe', die zo breekbare aria, waren prachtig evenals het 'Erbarme dich' waar de tweede viool met de lange noten als een Piëta de drie-eenheid maakte met de zang en solo-viool om een paar voorbeelden te noemen. En 'Am Abend da es kühle war' blijft een bijzonder moment. Zo waren er meer bijzondere details te horen deze avond.

Een uitvoering van hoog niveau met toch een paar puntjes van kritiek. Ondanks de goed verwarmde kerk waren er af en toe kleine intonatieproblemen, te wijten aan de temperatuurschommelingen. Het koor, bijna altijd helder en verstaanbaar, was af en toe wat bedeesd bij sommige inzetten en liep in het slotkoor voor de pauze even niet synchroon met het orkest.

Tegen het einde van de avond dreigde het hoge niveau iets in te zakken, maar werd hersteld in het solisten-Arioso waar iedere stem op een persoonlijke manier de toehoorder duidelijk maakt wat er nu allemaal echt is gebeurd. We waren erbij en deden niets ondanks het "Ihr wisset," in het 2e recitatief van Jezus.

Het kinderkoor zong ook de koralen in het tweede deel. In het programmaboek wordt dit toegelicht. Bach maakt slechts twee keer gebruik van deze Soprano in repieno; in het openingskoor en in het slotkoor van het eerste deel. Zonder het jongerenkoor krijgt het tweede gedeelte dan het drama, ontdaan van pure onschuld. Als purist ben ik hier voorstander van. Zo zal er altijd discussie over dit meesterwerk blijven bestaan en geeft plaats voor nieuwe inzichten. Voor het lijden en het kruis heeft Bach de aria's met gamba, mooi vertolkt door Freek Borstlap.

Deze compositie, BWV 244, is niet het einde met 'Wir sätzen uns mit Tränen nieder'. Voor de gelovige mens destijds was er als vervolg de cantate voor het Paasfeest, BWV 4 en vieren het wonder van de wederopstanding.

Bij het verlaten van de kerk, vrijdagavond 30 maart, hoorde ik meermalen dezelfde opmerking: misschien is dit één van de meest mooie uitvoeringen van de Mattheus Passion die ik hoorde.

Leendert de Jonge